

Gheorghe Săsărman s-a născut la 9 aprilie 1941 la București, într-o familie refugiată din Ardealul de Nord. Școala primară și liceul, la Cluj (1948-1959). Absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București (1965), doctor în Teoria arhitecturii (1978). Redactor al rubricii de arhitectură și urbanism la Ziarul *Scânteia* (1965-1974). Coordonator al paginii de știință la Revista *Contemporanul* (1974-1982). Constrâns, pe motive politice, să renunțe la activitatea de gazetar (1982). Analist de sisteme și programator la Centrul Județean de Proiectare din Arad (1982-1983), apoi la firma GIB din München (1985-2006). Fondator, președinte (2002-2004) și președinte de onoare (2004-2019) al Ligii Asociațiilor Germano-Române din Germania; președinte al Societății Culturale „Apoziția” din München (2005-08); director-editor al Revistei *Apoziția* (2005-2010). Membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România.

Cărți publicate: *Oracolul*, povestiri (Ed. Tineretului, 1969); *Cuadratura cercului*, proză fantastică (Ed. Dacia, 1975, ediție cenzurată; ediții integrale: Ed. Dacia, 2001; Ed. Nemira, 2013; ediția franceză: 1994; spaniolă: 2010; americană: 2013, traducerea semnată de Ursula K. Le Guin; germană: 2016; japoneză: 2019, 2023; italiană: 2023); *Himera*, povestiri și nuvele (Ed. Albatros, 1979); *Funcțiune, spațiu, arhitectură*, eseu (Ed. Meridiane, 1979); *2000*, roman (Ed. Eminescu, 1982; ediția germană: 1986); *Cupa de cucută*, roman (Ed. Sedona, 1994; Ed. Dacia, 2002); *Sud contra Nord*, roman (Ed. Dacia, 2001); *Vedenii*, povestiri (Ed. Ideea Europeană, 2007); *Între oglinzi paralele. Publicistică. 1998-2009* (Ed. Casa Cărții de Știință, 2009); *Nemaipomenitele aventuri ale lui Anton Reteșan și ale dosarului său*, roman (Ed. Nemira, 2011); *Cunoaștere și credință. Lecturi paralele*, eseu (Ed. Nemira, 2014); *Varianta balcanică îmbunătățită*, povestiri și teatru (Ed. Nemira, 2014); *Adevărata cronică a morții lui Yeșua Ha-Notzri*, roman (Ed. Polirom, 2016); *În fața oglinzii*, publicistică (Ed. Casa Cărții de Știință, 2020); *Alfabetul distopiilor*, roman (Ed. Școala Ardeleană, 2021); *Suferințele bătrânului Wernher*, roman (Editura Școala Ardeleană, 2023). Teatru: *Deus ex machina*, piesă în trei acte (C.I. Nottara, 2006-2009). Numeroase texte publicate în antologii, în volume colective și în periodice din țară și din străinătate.

Premii: Premiul Europa (EUROCON V, Stresa, 1980); Premiul Național Ion Hobana „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala București (2012); Premiul „Liviu Rebreanu” (cartea anului, proză) al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj (2017); Premiul special COLIN pentru contribuții extraordinare la fantastica românească (2021); Premiul pentru roman, acordat de Convenția Națională de Science Fiction ROMCON pentru *Alfabetul distopiilor* (2022).

Gheorghe Săsărman

De ce scrii nu scapi

Cluj-Napoca, 2024

Cuprins

Dulceața de cireșe amare	5
Mesagiul lui Gasem	25
Donatorii de gans	41
O soluție inedită pentru ecuația Doppelmann.....	57
Fortăreața de nisip	65
Jurnalul.....	89
Legătura de chei.....	121
Elisa Wunderlich	131
Marioșii	141
Teo și Geo	149
Lebăda neagră	161
De ce scrii nu scapi	179

© Editura Școala Ardeleană
Cluj-Napoca, str. Mecanicilor nr. 48
Redacția: tel 0364 117.252; 0728.084.801
e-mail: office@scoalaardeleanacluj.ro, redactie@scoalaardeleanacluj.ro
Difuzare: tel/fax 0364 117.246; 0728.084.803
e-mail: difuzare@scoalaardeleanacluj.ro, esadifuzare@gmail.com
www.scoalaardeleanacluj.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**SĂSĂRMAN, GHEORGHE**

De ce scrii nu scapi / Gheorghe Săsărman. - Cluj-Napoca : Editura
Școala Ardeleană, 2024
ISBN 978-630-314-150-3

821.135.1

Editor: Vasile George Dăncu
Copertă: Paul Burcia
Corectură și tehnoredactare: Sandra Cibicenco

Dulceața de cireșe amare

1.

Plaja era pustie. Valurile răscolite de vânt își lepădau cu zgomot monoton spuma pe nisip. Urmăream distrat linia incertă a malului, jocul apei cu hazardul, neînțelesele urme ale zilei păstrate în tiparul umed. Privirea mi s-a oprit pe o alcătuire alburie pe care aș fi putut jura că n-o observasem până atunci: zăcea în lumina difuză a înserării, foarte aproape de țărșm, un trunchi cu contururi omenești. Mi s-a părut chiar că aud un gemăt stins. Instinctiv am tresărit, scuturat de un fior. Stăpânindu-mi neliniștea, m-am apropiat. Mi-am azvârlit sandalele din picioare și am intrat în apă: trunchiul era al unui copac cojit, adus poate de fluviu și împins până aici de talazurile mării. Am răsuflat adânc. Cercetam încă bușteanul, cu ciudatele lui forme, când m-am simțit privit. Am întors capul: pe cerul împurpurat încă al asfințitului se profila silueta întunecată a unei femei. Stătea pe terasa restaurantului, rezemată de balustradă, și părea să scruteze orizontul.

M-am întors la mal, mi-am cules sandalele legânduând câte una în fiecare mână, am traversat plaja desculț. Apa era rece, pantalonii mi se udaseră, iar mersul prin nisipul cald îmi făcea plăcere. Ajuns în dreptul

restaurantului, am ridicat ochii spre terasă: femeia nu se clintise, continua să privească în aceeași direcție, cu părul și rochia largă fluturându-i în bătaia vântului.

Mi-am văzut de drum. Aveam de mers vreo doi kilometri până în orașelul de la vărsarea fluviului, unde descinsesem după obositoarea zi petrecută pe puntea „pasagerului” – cum era numit de localnici vaporul cu viteză de melc pe care avusesem nefericita inspirație să mă îmbarc. Ținusem totuși să vin până pe plajă, mânat de nostalgia care mă aducea aici, la capătul deltei: vizitasem orașelul cu foarte mulți ani în urmă, în adolescență, și atmosfera lui stranie de tărâm atemporal mă vrăjise pentru totdeauna. Niciodată, apoi, nu mi-am putut imagina un mai deplin loc al izolării senine, al bucuriei solitare, al refugiului în universul himerelor și bunului plăc, decât acest fost mare port continental, sortit parcă hibernării întru amintire. Pe vremea iubirii mele dintâi mă adânceam în visare și, ceasuri în șir, plănuiam vacanțe de bezmetică fericire în doi aici găzduite, la hotar de paradisuri acvatice. Zadarnice planuri, cum zadarnică și neîmpărtășită mi-era iubirea. Și au trecut anii...

Urbea nu prea semăna cu imaginea pe care i-o păstrasem în memorie. Urmele războiului, încă vizibile la prima mea vizită – ruinele, inciziile lăsate de gloanțe în tencuiala bisericii, casele pustii cu lacăte ruginite la ușă și ferestre astupate cu scânduri – dispăruseră. Locuințele erau proaspăt zugrăvite, iar pe cheiul fluviului tronau câteva macarale portuare și un impunător hotel

modern. Am ocolit hotelul și mi-am căutat o gazdă cât mai aproape de capătul dinspre mare al așezării; venisem în căutarea liniștii. Oamenii erau zgomotoși, vorbeau în gura mare, se auzeau portiere trântite și frâne de automobil. Făcusem în amurg drumul spre plajă în speranța că măcar aici, pe malul mării, totul a rămas neschimbat. M-am înșelat și în această privință: nisipurile erau străjuite de gherete cu țigări și răcoritoare, de chioșcuri cu articole de plajă de închiriat, iar o construcție din beton armat găzduia binecunoscuta combinație cofetărie-braserie-restaurant-bar, specifică stațiunilor de pe litoral.

2.

A doua zi vremea s-a arătat deloc potrivită pentru baie, cu cerul înnorat și un vânt năprasnic. Am rămas în camera mea, adâncit în meditație. Plecasem de acasă fără cărți, fără reviste, fără unelte de scris, chiar și fără ceas. Eram intoxicat de civilizație și îmi doream o săptămână de tihnă deplină, de dialog cu mine însumi. Am avut grijă să-mi aleg o gazdă fără aparat de radio, fără televizor și fără copii mici: o femeie de treabă la vreo cincizeci de ani, bună gospodină, neîntrecută în gătitul peștelui – cum aveam să mă conving mai târziu. Femeia era văduvă și crescuse, cu destulă trudă, o fată care abia terminase liceul și visa să se facă actriță, spre deznădejdea mamei-sii. După cum înțelesesem încă din ajun, când am cinat împreună, deznădejdea era

LIBRIS | We know books

reciprocă, întrucât stăpâna casei nici nu voia să audă de facultate, îndemnându-și fiica – mai cu vorba bună, mai cu cearta – spre o meserie practică, în măsură să-i asigure existența până la măritiș. De pretendenți, desigur, n-avea să ducă ea lipsă, căci deși cam băiețoasă, era bine făcută și de-o frumusețe cuceritoare.

După o zi petrecută așadar în casă, a urmat o dimineață senină, cum numai la mare poate fi văzută. M-am trezit devreme, m-am spălat cu apă rece la cișmeaua din curte, mi-am luat gustarea și, echipat în costum de baie și sandale, am pornit spre plajă. Peste o jumătate de ceas mă aflam instalat pe un cearșaf, tolănit la soare, atent la expunerea metodică a proprii-mi epiderme în direcția perfidei surse naturale de raze ultraviolete care mă silea în fiecare an să năpârlesc de câte trei ori înainte de a dobândi o ușoară și efemeră tentă arămie. N-a trecut mult până să constat că locul hotărât de mine pentru a-mi începe vacanța putea trece foarte bine drept redută a nudismului: mă vedeam împresurat de trupuri goale, mai mult sau mai puțin arătoase, întinse sub umbrare sau lungite pur și simplu în nisip, căzute într-o toropeală de reptilă îndestulată sau cuprinse de un frenetic neastâmpăr pedestru. Deși mă socotesc trecut de vârsta convertirilor, o decență gregară m-a îndemnat în chip paradoxal să urmez exemplul vecinilor mei de ocazie.

Mă decisesem tocmai să fac o baie, când atenția mi-a fost atrasă de o nou-venită care rătăcea la întâmplare, părând să caute ceva ori pe cineva. Pe măsură ce

se apropia, remarcam asemănarea evidentă dintre silueta ei și cea a enigmaticei femei pe care o văzusem pe terasa restaurantului în seara sosirii mele. Nu-i imposibil, mi-am zis, să fi fost chiar ea: avea aceeași statură, părul la fel de lung și o rochie asemănătoare. Privirile ni s-au întâlnit pentru o clipă și mi s-a părut atunci că o văd surâzând. M-am ridicat și am pornit agale spre apă. Soarele înălțat mult pe boltă începuse să dogorească și îmbrățișarea răcoroasă a valurilor mă chema irezistibil. M-am repezit cu pași mari, împrôșcându-i pe cei din jur, m-am aruncat înainte și am început să înot. Să mă scald gol în mare era pentru mine o premieră; inedită, senzația nu-mi părea neplăcută, ba dimpotrivă. Mă simțeam în largul meu, îmi venea să zburd și să cânt, să râd făcând tumburi prin apă, mușchii îmi fremătau de viață și-mi doream să pot plonja ca un delfin, pentru a țâșni apoi prin aer în salturi arcuite.

Când, după o îndelungată desfătare nautică, am ieșit la mal, am zărit-o pe femeia aceea chiar lângă locul unde îmi lăsasem lucrurile. În timp ce îmi luam prosopul ca să mă usuc, s-a întors spre mine și atunci mi-am dat seama că figura ei îmi era cunoscută.

3.

Au trecut câteva zile fără să se întâmple nimic deosebit. Mă sculam devreme; ca de obicei, mergeam la plajă printre primii, mă instalam în același loc, făceam o baie, după care o vedeam pe enigmatică femeie cum

LIBRIS | We know books

se așeza prin preajma mea. Îmi spuneam că e o simplă coincidență, deși faptul mă intrigă; eram tot mai sigur că o cunoscusem cândva, fără să pot spune cu ce prilej anume și fără să izbutesc s-o identific. Nu era pentru prima oară că întâlneam o figură cunoscută dar anonimă, și n-aș fi avut motive să-i acord prea multă atenție, dacă n-ar fi fost îndărătnicia cu care îmi ținea o mută și distantă companie.

Într-o dimineață m-am decis să verific dacă era vorba, într-adevăr, doar de o coincidență repetată prin inerție. Mi-am schimbat deci locul, așezându-mă la celălalt capăt al plajei. Mi-am ales o poziție care îmi îngăduia să supraveghez drumul și am rămas în așteptare. Femeia a apărut la ceasul obișnuit și s-a îndreptat spre locul știut. Am urmărit-o o vreme: s-a dezbrăcat și s-a întins la soare, fără să dea semne de căutare, ori de nedumerire. Am socotit situația lămurită și – constatând că, preocupat de pânda mea, uitasem și de ultraviolete, și de infraroșii – am intrat în apă, hotărât să recuperez și baia amânată. Mă pripisem însă, căci reîntorcându-mă la mal, am găsit ciudatul personaj alături: își mutase între timp lucrurile lângă ale mele.

Era mai mult decât evident că, în felul său, îmi căuta cu tot dinadinsul tovarășia, că nu putea fi vorba de o coincidență, de o întâmplare. Trebuie să recunosc că eram descumpănit, chiar stânjenit. Mi-am scuturat de nisip cearșaful, l-am întins și m-am lungit pe burtă cu ochii închiși, așteptând ca soarele să-mi alunge senzația de frig cu care mă alesesem după baia prelungită.

După câteva minute, un glas m-a făcut să tresar, un glas deșteptându-mi ecouri în abisurile memoriei:

— De ce te ferești?

Am deschis ochii: femeia se răsucise spre mine, cu o palmă sub tâmplă și celălalt braț ridicat. Am privit-o, nedumerit probabil și surprins, iar ea a adăugat zâmbind:

— Chiar nu mă recunoști?

Glasul asociat chipului nu făcea decât să-mi sporească ezitarea, eram absolut convins că o mai întâlнисem, dar cu atât mai neîn stare să-i ghicesc identitatea. Am șovăit:

— Nu... poate e o confuzie.

Se ridică într-un cot și, îndoindu-și brațul liber cu arătătorul spre piept, rosti emoționată:

— Irena, sunt Irena!

Numele acesta avu asupra mea efectul unui fulger. Era numele nefericitei mele iubiri dintâi. Numele divinizat al unei fete pe care cândva mi-o imaginam dăltuită din marmura templelor antice. Glasul, da, rămăsese neschimbat! Dar înfățișarea, Dumnezeu, ce umbră palidă... Aș fi putut trece de sute de ori pe stradă pe lângă ea fără să tresar, fără să întrezăresc vreo asemănare cu imaginea aproape uitată a celei care fusese pentru mine Irena, fără să depășesc sentimentul stupid și vag al reîntâlnirii unui chip fără nume, unul dintre zecile de mii de chipuri câte se perindă într-o viață de om. Cât despre trup, anii își puseseră necruțător pecetea pe alcătuirea atât de armonioasă odată: gâtul își pierduse eleganța, sânii se împliniseră, talia și gleznele

LIBRIS | We know books

se îngroșaseră, abdomenul nu mai avea suplețe, picioarele lungi deveniseră oarecum amorfe, străbătute ici-colo de vene ușor dilatate. Doar mâinile rămăseseră fine, grațioase, cu degete delicate, subțiri. De bună seamă, îmbrăcată și machiată, Irena nu putea să arate nici mult mai bine, nici mult mai rău decât oricare altă femeie la anii ei. Dar acolo pe plajă, în lumina crudă, vârsta își striga adevărul. M-am gândit că și asupra mea timpul opera aceeași ruină și – pentru întâia oară, cred – am avut revelația cutremurătoare a îmbătrânirii.

4.

În noaptea aceea m-am răsucit multă vreme în pat înainte de a izbuti să adorm. La masa de seară, gazda mă tratase cu un delicios chefal prăjit, iar Klava, fata ei, mă chestionase fără grabă dar și fără menajamente asupra statutului meu profesional, a principalelor date biografice, a stării materiale și civile, a opiniilor în materie de literatură, teatru, cinema, a convingerilor politice și etice – dând dovadă de zelul și meticulozitatea unui inspector de personal. Îmi alesesem de la prima replică un rol absolut imaginar și mă amuzasem apoi să-l colorez cu cele mai gogonate detalii. Nu i-am ascuns Klavei că fusesem căsătorit de patru ori în mai puțin de zece ani, că deși nu aveam copii legitimi, plăteam două pensii alimentare, că dirijam compartimentul măturătorilor de stradă într-o mare întreprindere de salubritate și că în timpul liber dădeam lecții de duel clasic japonez

unor pensionare. I-am mai mărturisit, cu oarecare jenă, că detestam femeile și cățeeii, că făceam parte din secta tremuricilor, că nu văzusem în viața mea o piesă de teatru, că aveam colecții de lacăte și buletine de identitate șterpelite chiar de mine, că am tânjit toată viața după o dragoste curată, dezinteresată și platonice – și câte și mai câte. Fata mă ascultase tot timpul cu o figură impenetrabilă, după care mi-a declarat că sunt cel mai mare mincinos nu numai dintre câți întâlnește, ci dintre toți câți există pe fața Pământului, exagerare evidentă cu care mi-am permis să nu fiu întru totul de acord. Oricum, dacă până atunci trecusem în ochii ei drept un tip încuiat, copleșit de tabieturi și cu cel puțin două doage lipsă, după încheierea interogatoriului măcar mă privea cu un dram de simpatie. Gazda, dimpotrivă, mă tem că și-a pierdut în bună măsură respectul și încrederea pe care mi le arătase până atunci și în virtutea căroră era înclinată să dea crezare tuturor scornelilor pe care le debitasem, chiar dacă bunul-simț ar fi trebuit s-o îndemne și pe ea spre îndoială.

După încheierea acestui episod, din care ieșisem mai degrabă în pierdere, m-am retras plin de demnitate în dormitorul meu și m-am lăsat asediat de amintiri. Șocul reîntâlnirii cu Irena avusese darul să-mi învie în memorie o întâmplare pe care o uitasem cu desăvârșire. Cu foarte mulți ani în urmă, pe vremea când o iubeam cu patima disperării, fără ca ea să știe ori să mă ia în seamă, un prieten mă sfătuisese, cu cele mai bune intenții, să mă adresez unui om căruia îi mersese vestea

că ar fi fost în stare să împlinească orice dorință. Mai întâi m-am supărat, socotindu-mă luat în derâdere, și câteva săptămâni nici nu i-am mai răspuns acelui prieten la salut. Treceam însă printr-o stare de crunt dezechilibru și am început să mă surprind meditănd la pretinsa putere miraculoasă a personajului care îmi fusese recomandat. Îmi dădeam perfect de bine seama că e o aberație, o șarlatanie bună pentru cei săraci cu duhul; totuși, îmi ziceam uneori, n-ar fi nicio pagubă dacă aș încerca. Simțul ridicolului mi se tocea tot mai tare și bunul meu amic n-a așteptat să repet de două ori rugămintea cusută cu ață albă pe care i-o transmitem, chipurile, din partea unui unchi bolnav de cancer: mi-a dat imediat numele și adresa „vraciului”, cum îi spunea el, și nu m-a întrebat apoi niciodată – apreciez și azi discreția lui – dacă unchiul meu s-a vindecat ori ba.

Numele vraciului nu-l mai știu, deși în mai multe rânduri, pe urmă, a apărut pe trei coloane prin ziare. Îmi amintesc însă cum a decurs „consultația”. Omul locuia într-un apartament obișnuit; cabinetul și-l instalase într-una dintre încăperile mai mici, utilizată de regulă drept dormitor, iar camera de zi o transformase în sală de așteptare. Când mi-a venit rândul – înaintea mea mai erau vreo zece oameni, dar mergea destul de repede, ceea ce mă cam nemulțumise – am bătut la ușa cabinetului și am intrat. N-avea asistent și, cum am aflat mai târziu, nici familie. M-a examinat în trecăt cu o privire pătrunzătoare, m-a invitat să iau loc și mi-a zis de-a dreptul:

— Poți fi liniștit, femeia pe care o iubești va veni singură să ți se ofere.

Cred că am roșit îngrozitor, căci interlocutorul meu a zâmbit indulgent și – ținând între degete o bară metalică groasă care, în câteva clipe, s-a curbat ca de la sine – a continuat cu o întrebare:

— Te-a trimis cineva sau ai venit din proprie inițiativă?

— M-a sfătuit un prieten...

— Bănuiești, desigur, că el m-a informat.

— Altfel cum?

— Dacă poți admite că îmi stă în putere să fac să se împlinească dorințele oamenilor, de ce n-ai admite că știu să le citesc gândurile? Iar dacă nu, de ce ai mai venit?

M-a privit din nou și am avut impresia subită că examinează frunzele unei mușcate aflate în spatele meu. Ochii lui scormonitori făceau o notă straniu discordantă cu chipul ca de manechin, cu întreaga-i înfățișare decupată parcă dintr-o revistă de mode. M-a cuprins o teamă instinctivă și m-am ridicat în picioare. I-am pus pe birou două bancnote mototolite – tot ce putusem economisi în limitele modestului meu buget de licean – și am ieșit fără să mai întorc capul, într-o stare de inexplicabilă agitație nervoasă.

Câteva săptămâni am zăcut bolnav, chinuit de îndoieli, ros de porniri contradictorii. Treceam în câteva minute de la convingerea detașată că totul a fost o simplă farsă la gândul că profeția „vraciului” urma să se împlinească foarte curând și rămâneam într-o confuză

așteptare, de parcă pe ușa camerei mele ar fi trebuit să dea buzna, dintr-o clipă într-alta, cu ochii scăldați în lacrimi de bucurie, Irena și, iradiind iubire, să-mi sară de gât cerându-și iertare. Evident, zilele se scurgeau fără să se întâmple una ca asta. După vreo trei luni, prins în febra examenului de bacalaureat, am început să mă gândesc mai rar la încercarea mea stupidă de a forța mâna destinului: eram pe punctul de a dobândi certitudinea că mă lăsasem, cu bună știință, pradă imposturii. Decis să pun capăt suferințelor mele, mi-am părăsit orașul natal pentru a urma în Capitală cursurile universitare.

M-am trezit, după un an, citat ca martor într-un proces intentat „vraciului” sub acuzația de escrocherie, abuz de încredere și evaziune fiscală. Mi-ar fi fost cam greu să mă deplasez la fața locului pentru a fi audiat în instanță; am preferat să întocmesc o declarație scrisă, în care relatam întâlnirea mea cu inculpatul, neuitând să precizez că, deși trecuse atâta vreme, făgăduielile lui nu s-au adevărat în niciun fel. Am aflat apoi din ziare că fusese condamnat la cinci ani de închisoare și la plata de despăgubiri; după câteva luni însă, „vraciul” a evadat în chip misterios și a dispărut fără urmă. Gazetarilor s-au întrecut atunci în a lansa felurite ipoteze, care mai de care mai fanteziste, de la o pretinsă corupere a întregului personal al închisorii, începând cu directorul și sfârșind cu paznicul celulei, și până la a atribui evadarea proprietății miraculoase a deținutului de a trece prin zid ori de a se face nevăzut. N-au lipsit nici

speculațiile asupra călătoriei în timp, partizanii acestei explicații socotindu-l pe „vraci” fie mesager al unei civilizații extraterestre, fie coborâtor dintr-un viitor foarte depărtat al actualei rase umane. Oricum, mie epilogul acela nu-mi păruse tocmai de bun augur și multă vreme m-am tot întrebat dacă n-ar fi fost mult mai bine să nu fi avut în niciun fel de-a face cu întreaga istorie. Până la urmă, lumea a dat-o uitării, iar eu am procedat la fel și nu mi-aș fi amintit-o probabil nicio dată, dacă nu mi-ar fi ieșit în cale, într-un chip atât de neașteptat și insolit, Irena.

5.

La început, prezența Irenei în același timp cu mine în locul unde visasem în adolescență să-mi încoronez iubirea dintâi mi-a părut doar o potrivire ciudată a sorții. Din respect pentru memoria propriilor mele sentimente – deși defuncte, ori poate tocmai de aceea – i-am arătat femeii care se recomandase sub numele odinioară sacru pentru mine o desăvârșită stimă, ba chiar bunăvoință. La prânz, când plecam de la plajă, o conduceam la hotelul de pe chei, unde avea închiriată o cameră. Într-o zi mi-a propus să iau masa cu ea la restaurantul hotelului și n-am găsit motive s-o refuz. I-am solicitat doar un răgaz, ca să trec pe la mine să mă schimb și să-mi previn gazda care, ca de obicei, mă aștepta cu mâncarea pregătită. După o jumătate de oră mă aflam, conform înțelegerii, în holul hotelului. În

LIBRIS | We know books
câteva minute se arată și Irena, dichisită cu mare artă și, trebuie să recunosc, mi-a părut aproape atrăgătoare.

Prânzul s-a desfășurat într-o atmosferă ușor ceremonioasă. Costumați amândoi conform etichetei urbane, ne simțeam oarecum stânjeniți și țin minte că debitam platitudini înfiorătoare. Serviciul era sub orice critică, ceea ce o făcu pe Irena să protesteze în mai multe rânduri, bineînțeles fără efect. Eu mi-am păstrat calmul și aerul politicos cu care am reușit nu o dată să-mi scot prietenii din sărite. N-am admis cu niciun chip ideea de a nu achita întreaga consumație, ceea ce îi oferi Irenei un bun pretext ca să mă invite la ea la o dulceață de cireșe amare, fabricație proprie.

Mi-ar plăcea să cred că episodul care a urmat după dulceață s-a datorat, din parte-mi, exclusiv duiosului meu respect, pomenit mai sus, pentru memoria adolescenței. Deși, dacă stau bine să mă gândesc, poate că erau și alte temeieri să nu resping femeia puțin trecută, dar frumoasă încă, coaptă, dar nu veștedă, care mi se oferea cu neprefăcută exaltare. Dacă aș fi bănuț înșă tot ce avea să se întâmple mai apoi, m-aș fi lipsit bucuros chiar și de mult lăudata dulceață de cireșe amare.

6.

N-am să pricep niciodată prin ce împrejurare ajunsese Irena să facă parte din categoria acelor femei de care, dacă ai avut cumva neșansa să pună ochii pe tine, ți-e mai greu să te descotorosești decât de o eczemă

netratată la timp. Fapt este că am plătit cam scump pioasele gânduri pe care le păstrasem iubirii dintâi: Irena se dovedi curând cea mai absurd posesivă și sufocantă ființă din câte am cunoscut vreodată. La început nu mi-am dat prea bine seama cum stau lucrurile și m-am lăsat dus ca de vâltoare. Mă copleșea cu atenții, se străduia să fie cât mai amuzantă, reușea chiar să mă facă să mă simt bine. Dar faza asta n-a durat decât vreo două zile; deși îmi petreceam tot timpul cu ea, încât personalul hotelului ajunsese să mă trateze ca pe un client de-al lor, o solidă precauție atavică mă aducea peste noapte în bârlogul solitudinii, la răbdătoarea mea gazdă. Irena a luat-o drept sfidare și a pornit la ofensivă, asediindu-mă cu repetate somații să mă mut la ea, la hotel. Izbuti în acest fel să-mi trezească, în sfârșit, vigilența.

Pe măsură ce eu manevram în retragere, iscusita femeie țesea noi planuri de învăluire, mereu mai îndârjită. M-am ferit să-i mai ofer chiar și cel mai neînsemnat gest de tandrețe – privință în care, de la bun început, n-am dovedit prea mult entuziasm. Mi-a suportat cu stoicism politețea rece și măsurată, ba aș putea spune că abia atunci își dezvălui întregul arsenal de farmece, vrednic de o urmașă a Evei. M-am văzut silit să devin dur și cinic, dacă nu chiar grosolan. Zadarnic: se ținea după mine ca o umbră, ieșea în zori pe plajă și stătea de veghe până apăream, mă silea să mă instalez pe cearșaful ei, știind că nu-mi convine să mă dau în spectacol, se scâldea în preajma mea, avea grijă să nu mă ardă soarele, îmi pregătea gustări, aducea răcoritoare de

LIBRIS | We know books

la chioșc, inventa jocuri și glume care mie îmi păreau ridicole, după cum fiecare vorbă a ei mă scotea din sărite. A încercat chiar să pătrundă în ultimul meu refugiu, dar i-am interzis atât de categoric să se apropie de casa unde stăteam în gazdă, încât s-a speriat de-a binelea. Purtarea mea o chinuia, desigur, deși se străduia să nu mi-o arate. Își pierduse somnul și pofta de mâncare, ochii i se adânciseră în orbite, slăbea de la o zi la alta, trecea brusc de la hohote de râs la lacrimi și cred că nu-i lipsea mult până să aibă nevoie de o internare în spital.

La un moment dat, i-am propus să mă dea dracului, să-și vadă de odihnă și de sănătate, iar pe mine să mă lase în pace. Venisem singur, în căutarea liniștii și a unui loc de meditație, fără cea mai mică dorință de a mă lansa într-o aventură. Acceptasem tovărășia ei doar în virtutea unor amintiri care îmi erau dragi și în niciun caz nu suportam s-o văd nenorocindu-se. Irena a izbucnit în plâns, apoi s-a stăpânit și mi-a făcut o mărturisire surprinzătoare: prezența ei nu era o întâmplare, întâlnirea noastră nu era rezultatul unei coincidențe, cum îmi păruse mie. De câțiva ani descoperise – nici ea nu înțelegea prea bine – că era îndrăgostită de mine. Multă vreme s-a zbatut între nedumeriri de tot soiul, în primul rând din pricina faptului că nu mă mai văzuse din liceu și, chiar atunci, mă știa foarte vag, fără a-mi acorda atenție. Brusc însă, printr-un miracol al memoriei, îi apărură în minte, cu o claritate surprinzătoare, chipul meu, ba chiar și numele, despre care ar fi

putut să jure că nu-l cunoscuse. A crezut că-i va trece nici vorbă de așa ceva! Pasiunea ei, care o speria, creștea în intensitate, așa încât, în cele din urmă, o acceptă ca pe o realitate și încetă să se mai mire. Începu o adevărată anchetă pentru a-mi da de urmă și, câteva luni, așteptă un prilej convenabil ca să mă întâlnească. Cum n-avusese de gând să-mi dezvăluie toată această pățanie, căuta o situație în care întâlnirea să pară cât mai firească, lăsându-i șanse maxime de succes. A aflat despre intențiile mele de a-mi petrece vacanța în orașelul de la gurile fluviului și a socotit că era tocmai ocazia râvnită. Acum mă implora să n-o alung, să n-o părăsesc, s-o accept; îmi făgăduia să fie rezonabilă, să nu mă sufoc. Nu-mi cerea decât să-i recunosc dreptul de a mă vedea din când în când, fără nicio altă obligație din partea mea.

7.

Tânguirile Irenei ar fi avut, poate, darul să mă înduplece – deși eram alergic la orice constrângere, și mai ales la presiunile de ordin sentimental – dacă ciudata ei mărturisire nu m-ar fi pus pe gânduri și dacă, a doua zi chiar, n-aș fi constatat că asaltul e reluat de la capăt, mai înverșunat ca oricând. Exasperat, am recurs la un procedeu nu tocmai elegant, dar pe care îl credeam cel mai eficace: i-am propus Klavei, care tot voia să se facă actriță, un rol de logodnică. Fata a acceptat mai repede decât mă așteptam, dar, preocupat de grija de a ieși din impasul în care intrasem, n-am acordat faptului nicio atenție.

LIBRIS We know books

Stratagemă a reușit de minune. După ce i-am prezentat-o Irenei pe „logodnică” mea, femeia s-a retras năucită și, în mai puțin de un sfert de oră, a dispărut de pe plajă. Trebuie să recunosc că ideea de a o pune față în față cu o fetișcană de nouăsprezece ani era cu totul lipsită de cavalerism. Cât despre Klava, ea și-a interpretat în continuare rolul cu multă convingere, chiar cu talent așa zice, făcându-mă ținta invidiei și a ironiei celor jur.

8.

Plaja era pustie. Valurile răscolite de vânt își lepădau cu zgomot monoton spuma pe nisip. Urmăream distrat linia incertă a malului, jocul apei cu hazardul, neînțelesele urme ale zilei păstrate în tiparul umed. Privirea mi s-a oprit pe o alcătuire alburie pe care așa fi putut jura că o mai văzusem: zăcea în lumina difuză a înserării, foarte aproape de țărm, un trunchi cu contururi omenești. Mi s-a părut iarăși că aud un geamăt stins. O fi tot vreun buștean adus de fluviu, mi-am zis, amuzat. Mi-am scos sandalele, mi-am ridicat pantalonii până la genunchi și am intrat liniștit în apă. Pe măsură ce mă apropiam însă, ceva îmi părea în neregulă: prea era vădit antropomorfismul bușteanului aceluia. Am grăbit pașii, tot mai agitat, până am ajuns să alerg, împrôșcându-mă până-n creștet.

M-am aplecat peste corpul inert, plimbat încoace și-ncolo de talazuri, și am recunoscut-o pe cea care

fusese Irena. Am ridicat-o în brațe și am depus-o pe nisipul cald încă. Trupul ca de gheață căpătase o splendoare feciorelnică, iar chipul îi era la fel de frumos ca pe timpul când o cunoscusem. Am încercat să-i fac respirație artificială: zadarnic. Stăteam în genunchi, comprimându-i cu palmele toracele, când m-am simțit privit cu insistență. Am ridicat ochii: la câțiva metri veghea un om înveșmântat într-un costum nemaivăzut. Am tresărit, scuturat de un fior, căci omul acela era chiar „vraciul”. Mi-am coborât din nou privirea spre trunchiul pe care mă străduisem, fără succes, să-l aduc la viață și am rămas împietrit: eram rezemat cu palmele de un buștean. Am auzit atunci un râs batjocoritor.

M-am trezit scaldat de sudoare. Prin ferestre pătrundea o lumină difuză și mi-am dat seama că mă aflui într-o cameră străină. Câteva clipe am rămas dezorientat, apoi am început să identific mobilierul și dispunerea lui: eram, totuși, la gazdă. Camera îmi păru-se străină deoarece eram obișnuit cu dormitorul meu de acasă. Am adormit din nou.

9.

M-am sculat dis-de-dimineată și mi-am făcut bagajele. Mi-am luat rămas-bun de la gazdă și de la Klava, mi-am cumpărat un bilet și m-am instalat pe puntea „pasagerului”. Cum până la plecare mai aveam o bună jumătate de ceas, am coborât pe chei și, urmărit de-un gând, am intrat în holul hotelului.